

N. B. :

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks assigned to questions.

Q.1 A) Explain the concept of Universal Declaration of Human Rights. [8]

B) State classification of its provisions. [7]

OR

A) Explain the idea of 'Fundamental Rights' and explain Right to Freedom. [8]

B) Explain Right to Equality. [7]

Q.2 A) What is ecosystem ? Explain the idea of foodchain. [8]

B) Explain the idea of Foodweb. [7]

OR

A) Explain the term environmental degradation. [8]

B) Explain any four economic factors responsible for environmental degradation. [7]

Q.3 A) What is stress ? Explain personal stressors. [8]

B) Explain background stress. [7]

OR

A) Discuss the process of socialization and explain the role of family as an agent of socialization. [8]

B) Explain any two other agents of socialization. [7]

Q.4 Write short notes on Any Five of the following. [15]

1. Three steps towards liberalization.
2. Three arguments in favour of Privatization.
3. Corporate farming
4. Internet
5. Yoga and Meditation - a technique of stress management.
6. Time management-a technique of stress management.
7. Approach - Approach conflict

सूचना :

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
२. उजवीकडील प्रश्नाचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ अ) मानवी हक्कांच्या वैश्विक जाहिरनाम्याची संकल्पना स्पष्ट करा. (८)
- ब) त्यांच्या तरतूदींचे वर्गीकरण करा. (७)

किंवा

- अ) मूलभूत हक्कांची कल्पना स्पष्ट करा. व (व्यक्ति) स्वातंत्र्याचा हक्क स्पष्ट करा. (८)
- ब) समतेचा हक्क स्पष्ट करा. (७)

- प्र.२ अ) परीसंस्था म्हणजे काय ? अन्नसाखळीची कल्पना स्पष्ट करा. (८)
- ब) अन्नजाळीची कल्पना स्पष्ट करा. (७)

किंवा

- अ) पर्यावरणीय न्हास ही कल्पना स्पष्ट करा. (८)
- ब) पर्यावरणीय न्हासास कारणीभूत ठरणारे कोणतेही चार आर्थिक घटक स्पष्ट करा. (७)

- प्र.३ अ) ताण म्हणजे काय ? व्यक्तिगत तणाव कारक स्पष्ट करा. (८)
- ब) धकाधकीच्या जीवनशैलीमुळे निर्माण होणारा ताणतणाव स्पष्ट करा. (७)

किंवा

- अ) सामाजिकरणाच्या प्रक्रियेची चर्चा करा आणि सामाजिकरणाचा घटक म्हणून कुटुंबाची भूमिका स्पष्ट करा. (८)
- ब) सामाजिकरणांचे इतर कोणतेही दोन घटक स्पष्ट करा. (७)

- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही पाचांवर थोडक्यात टीपा लिहा (१५)

१. उदारीकरणाच्या दिशेने तीन कृती
२. खाजगीकरणाच्या दिशेने तीन युक्तिवाद
३. कॉर्पोरेट शेती
४. माहिती जाल
५. योग व ध्यानधारणा - ताण व्यवस्थापनाचे तंत्र
६. वेळ व्यवस्थापन - ताण व्यवस्थापनाचे तंत्र